

Περιοδικὰ Ἀνάλεκτα

Biblische Notizen (τόμος 157/2013)

Ἡ πρώτη μελέτη τοῦ τρέχοντος τεύχους παρουσιάζει τὸ θέμα τῆς δημιουργίας, ὅπως αὐτὸ ἀξιοποιεῖται καὶ ἐντάσσεται στὴν ἀφήγηση τῶν δύο πρώτων κεφαλαίων τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰωνᾶ («Das Wüten der Welt. Zur literarischen und narrativen Funktion der Schöpfungsdynamik in Jona 1 und 2»). Ὁ συγγραφέας τῆς μελέτης, Jan Dirk Döhling, ὑποστηρίζει ὅτι ἡ ἱστορία τῆς δημιουργίας δὲν ἐξυπηρετεῖ ἀπλὰ τοὺς διδακτικούς σκοποὺς τοῦ βιβλίου (βλ. Ἰωνᾶς 4, 10). Ἡ κτίσις παρουσιάζεται ὡς θετικὸ στοιχεῖο, ὡς μέσο προσέγγισης τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς αἰτία δοξασμοῦ του.

Στὴν ἐπόμενη μελέτη ὁ Simon Tielech («Der schöne Mann im Alten Testament. Untersuchungen zu Hld 5,10-16») ἐξετάζει τὸ θέμα τῆς ὁμορφιάς, ὅπως αὐτὸ ἐμφανίζεται μέσα στὸ παλαιοδιαθηκικὸ κείμενο καὶ ὅπως γίνεται κατανοητὸ καὶ στὴν ἀρχαία Ἑγγὺς Ἀνατολὴ γενικότερα. Ὁ συγγραφέας συζητᾷ τὸν τρόπο πὺν παρουσιάζεται τὸ ἀνδρικό σῶμα στὸ ἾΑσμα Ἀσμάτων 5, 10-16 καὶ ὑποστηρίζει ὅτι αὐτὸ ἀντικατοπτρίζει τὴν πολιτισμικὴ πραγματικότητα καὶ τὶς σχέσεις ἐξουσίας τῆς ἐποχῆς τοῦ κειμένου. Ἡ Karin Hügel, στὴ συνέχεια, ἐφαρμόζει τὶς ἀρχὲς τῆς ἐρμηνείας τῆς ἀπόκλισης στὴν κατανόηση τοῦ Ἰωσήφ, ὡς ὁμορφου νεαροῦ ἀνδρα («Eine queere Lektüre von Josef: Jüdische Interpretationen des schönen jungen Manns aus der Hebräischen Bibel»). Στὴν ἀνάλυσή της, ἡ ὁποία ἐπικεντρώνεται στὰ κεφάλαια τῆς Γενέσεως 37, 39 καὶ 49, ἡ συγγραφέας ἀξιοποιεῖ ἐπίσης τὶς νεώτερες ἰουδαϊκὲς ἐρμηνεῖες τοῦ προσώπου τοῦ Ἰωσήφ. Ἀκολουθεῖ ἡ μελέτη τοῦ Oded Tammuz γιὰ τὸ θάνατο τοῦ βασιλιᾶ τῆς Ἀσσυρίας, Σενναχερίμπ («Punishing a dead villain: The biblical accounts on the murder of Sennacherib»). Σύμφωνα μὲ τὰ Δ΄ Βασ 19, 37 καὶ Ἡσ 37, 38 ὁ Σενναχερίμπ δολοφονήθηκε ἀπὸ τοὺς δύο γιούς του, Ἀδραμέλεκ καὶ Σαρεζέρ. Ὁ συγγραφέας ὑποστηρίζει ὅτι ὁ δεῦτερος δὲν εἶναι ἱστορικὸ πρόσωπο καὶ ὅτι τὸ ὄνομά του, τὸ ὁποῖο σημαίνει «Ὁ Θεὸς ἃς εἶναι βοηθὸς τοῦ βασιλιᾶ», εἶναι ἕνας εἰρωνικὸς σχολιασμὸς τοῦ θανάτου τοῦ βασιλιᾶ.

Στὴ σύντομη μελέτη τοῦ ὁ Wolfgang Zwickel, στὴ συνέχεια («Die Herkunft Tobits»), ὑποστηρίζει ὅτι τὰ τοπωνύμια στὸ Τωβίτ 1, 2 ἀντιστοιχοῦν σὲ ἱστορικὲς τοποθεσίες καὶ προτείνει τὴν ταύτιση τῆς Θίσιβης (Tisbe) μὲ τὸ Khibet el-Harrawi καὶ τῆς Φογὸρ μὲ τὸ Tell Naama. Ἡ συντακτικὴ καὶ γραμματικὴ χρῆσις τοῦ «l=bilti» στὸ βιβλίον τοῦ Ἰερεμῖα εἶναι τὸ θέμα τῆς μελέτης τοῦ Herbert Migsch, πὺν ἀκολουθεῖ («l=bilti im Jeremiabuch»). Στὶς 25 φορές, πὺν ἀπαντᾷ στὸ βιβλίον, χρησιμοποιεῖται ὡς τροπικὸς καὶ ἐπεξηγηματικὸς προσδιορισμὸς. Στὴν ἐπόμενη σύντομη μελέτη ὁ Herbert Migsch καὶ πάλι, συζητᾷ τὴ σημασία τοῦ τοπικοῦ ἐπιρῶματος «ἐκεῖ» στὸ Ἰερ 42, 9 («Das Lokaladverb ἐκεῖ in Jer 42LXX, 9»). Καθὼς

ἡ λέξι μαρτυρεῖται μόνο στή μετάφραση τῶν Ο΄ καί ὄχι στό ἐβραϊκό, ὁ συγγραφέας θέτει τὸ ἐρώτημα, ἐάν πρόκειται γιὰ προσθήκη τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου ἢ ἂν ὑπῆρχε στοῦ ἐβραϊκοῦ πρωτότυπο πού εἶχε ὑπόψη του ὁ μεταφραστής. Στὴν τελευταία μελέτη τοῦ τεύχους ὁ Stefan Bojowald ἐξετάζει τὸ λογοτεχνικὸ μοτίβο, πού ἀπαντᾷ σὲ αἰγυπτιακὰ καὶ ἀκκαδικὰ κείμενα, τῆς ἐκδίωξης τῶν δαιμονικῶν δυνάμεων μακριὰ ἀπὸ τὶς κατοικημένες περιοχές («Eine Gemeinsamkeit zwischen der akkadischen und ägyptischen Sprache hinsichtlich der Vertreibung von gefährlichen Mächten in unbewohnte Gegenden»). Ὑποστηρίζει μὲ ἐπιφύλαξη πὼς ἴσως τὸ μοτίβο νὰ προέρχεται ἀπὸ σημιτικὴ ἐπίδραση.

Protokolle zur Bibel (τόμος 22, τεῦχος 1/2013)

Τὸ τρέχον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ εἶναι ἀφιερωμένο στὴν πρόσληψη τῶν βιβλικῶν κειμένων. Στὴν πρώτη μελέτη ἡ Agnethe Siquans συζητᾷ τὸ φαινόμενο τῆς πρόσληψης καὶ τονίζει τὴν ἄμεση σχέση μεταξὺ τοῦ ὑποκειμένου / ἀναγνώστη / ἑρμηνευτῆ καὶ τῆς κοινωνικῆς, ἱστορικῆς, πολιτισμικῆς κ.ἄ. συνάφειάς του, καθὼς καὶ τῶν ἰδιαιτέρων ἐνδιαφερόντων τοῦ πρώτου στὴ διαδικασία τῆς πρόσληψης («Rezeption. Annäherung an ein Phänomen»).

Στὴν ἐπόμενη μελέτη ἡ Elisabeth Birnbaum ἐξετάζει τὸ ὑπόμνημα τοῦ Ἱερωνύμου στοῦ ᾠσμα ᾠσμάτων («Der Koheletkommentar des Hieronymus als Anleitung zum angemessenen Weltbezug. Ein Plädoyer für umfassende Rezeptionsgeschichte»), ὡς ἓνα παράδειγμα ἀρχαίας πρόσληψης τοῦ βιβλικοῦ κειμένου. Ὑποστηρίζει ὅτι ἡ διαφορά μεταξὺ τῶν προ- καὶ μεταμοντέρων ὑπομνημάτων δὲν ἔγκειται τόσο στὰ ἀποτελέσματα ὅσο στὶς ἑρμηνευτικὲς προϋποθέσεις καὶ τεχνικὲς κάθε φορᾶ. Ἀκολουθεῖ ἡ μελέτη τῆς Ursula Ragacs («Gen 1,1 in der Rezeption von Raschi und die Rezeption der Rezeption der Rezeption»). Ἡ συγγραφέας παρουσιάζει τὴν ἑρμηνεία τοῦ στίχου Γεν. 1, 1 σὲ δύο μεσαιωνικὰ ἰουδαϊκὰ ὑπομνήματα, καθὼς καὶ τὴ σύγχρονη πρόσληψη αὐτῶν τῶν ἑρμηνειῶν. Καταλήγει στοῦ συμπέρασμα ὅτι ἡ πρόσληψη εἶναι σὲ κάθε περίπτωση μιὰ ὑποκειμενικὴ ἑρμηνευτικὴ διαδικασία, τὰ κίνητρα, ὡστόσο, πού ὀδηγοῦν κάθε φορᾶ σὲ διαφορετικὲς ἑρμηνεῖες δὲν εἶναι σαφῆ.

Ἡ Eva M. Synek στὴν τελευταία μελέτη τοῦ τεύχους («...“der dur Mirjam, Deborah”, [H]Anna und Hulda mit Geist erfüllt hast Biblische Frauen in der frühchristlichen Rechtsentwicklung am Beispiel der Apostolischen Konstitutionen») ἐξετάζει τὸν ρόλο πού διαδραματίζουν οἱ γυναίκες βιβλικὲς μορφὲς σὲ νομικοῦ χαρακτῆρα κείμενα τοῦ ἀρχέγονου Χριστιανισμοῦ, ὅπως εἶναι οἱ Ἀποστολικὲς Διαταγές.

Apocrypha (τόμος 2/2012)

Στὴν πρώτη μελέτη τοῦ τρέχοντος τόμου μὲ ἀφορμὴ τὴν κριτικὴ ἔκδοση τοῦ λατινικοῦ κειμένου τῶν *Virtutes apostolorum* ἡ Els Rose συζητᾷ τὸ θέμα τῶν διαφορετικῶν γραφῶν στὴ χειρόγραφη παράδοση λατινικῶν χριστιανικῶν κειμένων

(«*Virtutes apostolorum*: Editorial problems and principles»). Ἡ συγγραφέας περιγράφει ἕνα εὐρὸν φάσμα παραλλαγῶν καὶ θέτει τὸ ἐρώτημα πῶς αὐτὴ ἡ ποικιλία μπορεῖ τελικὰ νὰ ἀποτυπωθεῖ σὲ μία κριτικὴ ἔκδοση, ἔτσι ὥστε νὰ ἀναδειχθεῖ ἡ ρευστότητα τῆς κειμενικῆς παράδοσης καὶ ἡ θρησκευτικὴ χρῆσις αὐτῶν τῶν κειμένων.

Ὁ *Maximillian Diesenberger*, στὴ συνέχεια («*Reworking the Virtutes apostolorum in the Salzburg Sermon-Collection (1st quarter of the ninth century)*»), συζητᾷ τὴν προσαρμογὴ καὶ ἀξιοποίηση τοῦ μεσαιωνικοῦ κειμένου *Virtutes apostolorum* σὲ μεταγενέστερα κείμενα καὶ κυρίως στὴ συλλογὴ κηρυγμάτων τοῦ Salzburg (τῶν ἀρχῶν τοῦ 9^{ου} αἰ.). Συμπεραίνει ὅτι αὐτὰ τὰ κείμενα χρησιμοποιήθηκαν ὡς μέσο κατήχησις καὶ παραίνεσις νεοφώτιστων χριστιανῶν καὶ ἀντικατοπτρίζουν τὴν τάση τῆς κεντρικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐξουσίας νὰ χρησιμοποιηθοῦν τὰ ἀγιογραφικὰ κείμενα ὡς μέσο δογματικοῦ ἐλέγχου. Ἀκολουθεῖ ἡ μελέτη τῆς *Mariecke van Acker*, ἡ ὁποία συζητᾷ τὴν παράδοση καὶ διαφύλαξη τῶν ἀγιογραφικῶν κειμένων («*A (Socio)linguistic approach to hagiographic text transmission: the Torino Collection Biblioteca Nazionale D.v.3. [8th/9th c.]*»). Ἡ συγγραφέας στηρίζεται στὴ θέση τοῦ διεθνοῦς ἐρευνητικοῦ προγράμματος γιὰ τὴ Μεροβίγγεια ἀγιολογικὴ γραμματεία ὅτι γιὰ τὴν κριτικὴ ἔκδοση ὁ ἐρευνητὴς πρέπει νὰ ἀνατρέχει στὰ ἀρχαιότερα χειρόγραφα τοῦ ἐκάστοτε κειμένου καὶ ἐξετάζει τὸ κείμενο Torino, Biblioteca Nazionale D.V.3 ἀπὸ γλωσσολογικῆς ἀπόψεως.

Στὴν ἐπόμενη μελέτη ὁ *Remi Gounelle* παρουσιάζει τὴν κριτικὴ ἔκδοση τοῦ ἀπόκρυφου κειμένου τῶν *Πράξεων Πιλάτου*, ἡ χειρόγραφη παράδοση τοῦ ὁποίου παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία καὶ ρευστότητα («*Editing a fluid and unstable text: the example of the Acts of Pilate [or Gospel of Nicodemus]*). Οἱ ἐκδότες τοῦ κριτικοῦ κειμένου ἀξιοποίησαν κριτήρια τῆς κλασικῆς φιλολογίας καὶ τῆς «*Νέας Φιλολογίας*», προκειμένου νὰ ἀποτυπώσουν τὴν ποικιλία τῆς χειρόγραφης παράδοσης, δὲν κατόρθωσαν, ὡστόσο, νὰ δώσουν ἀπάντησις σὲ ὀρισμένα προβλήματα. Τὸ *Εὐαγγέλιον τοῦ Νικοδήμου* εἶναι τὸ θέμα καὶ τῆς ἐπόμενης μελέτης («*On the Evangelium Nicodemi before Print: Towards a New Edition*»). Ὁ *Zbigniew Izydorczyk* ὑποστηρίζει ὅτι μιὰ κριτικὴ ἔκδοση τοῦ λατινικοῦ κειμένου θὰ πρέπει μᾶλλον νὰ καταγράφει τὴ δυναμικὴ καὶ ποικιλόμορφη κειμενικὴ παράδοση καὶ τὴν ἐπιτέλεσις τοῦ κειμένου κατὰ τὸν Μεσαίωνα, παρὰ νὰ ἀναλωθεῖ στὴν ἀναζήτησις τοῦ ὑποτιθέμενου ἀρχικοῦ κειμένου.

Τὰ ἀπόκρυφα λατινικὰ χριστιανικὰ κείμενα, ποὺ πραγματεύονται τὴ γέννησις καὶ τὴ ζωὴ τῆς Παναγίας, ἀποτελοῦν τὸ θέμα τῆς μελέτης τῆς *Rita Beyers* ποὺ ἀκολουθεῖ («*The Transmission of Marian Apocrypha in the Latin Middle Ages*»). Ἡ συγγραφέας ἐπικεντρώνεται στὴν κριτικὴ ἔκδοση τοῦ *Εὐαγγελίου τοῦ Ψευδο-Ματθαίου*, τὴν ὁποία ἀξιολογεῖ θετικά. Ἡ *Caitriona O' Dochartaigh*, στὴν ἐπόμενη μελέτη, ἐξετάζει τὴν ἀξιοποίηση ἐσχατολογικῶν μοτίβων, ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀπόκρυφη γραμματεία, σὲ Ἰρλανδικὰ μεσαιωνικὰ κηρύγματα («*Homiletic Texts and the Transmission of Eschatological Apocrypha in a Medieval Irish Context*»). Διατυπώνει τὴν ὑπόθεσις ὅτι αὐτὰ τὰ κείμενα ἔχουν δεχθεῖ ἐπιρροὴς

ἀπὸ πρόωμες μεσαιωνικὲς συλλογὲς λατινικῶν κηρυγμάτων καὶ ἀναζητᾶ ἐκεῖνα τὰ ἀπόκρυφα κείμενα ποὺ μπορεῖ νὰ ἀποτελέσαν πηγὴ γιὰ τὰ ἔσχατολογικὰ μοτίβα τῶν ἱρλανδικῶν κηρυγμάτων.

Στὴν ἐπόμενη μελέτη ἡ Mariken Teeuwen συζητᾶ τὴν χρησιμότητα τῶν ψηφιακῶν ἐκδόσεων στὴν καταγραφή τῆς ρευστῆς κειμενικῆς παράδοσης τῶν ἀπόκρυφων κειμένων καὶ κυρίως τῶν σχολίων στὰ περιθώρια τῶν χειρογράφων («The Digital Edition: New Possibilities and Challenges»). Ὁ Jean-Marie Duchemin, στὴν τελευταία μελέτη τοῦ τεύχους, ἐπανεξετάζει τὶς σημειώσεις τοῦ Σύριου ἐξηγητῆ, Theodore Bar Konaï (τ. 8ου-ἀρχ. 9^{ου} αἰ.), ὁ ὁποῖος σὲ μία σειρὰ σημειώσεων ἀντιαιρετικῶν χαρακτῆρα στρέφεται ἐναντίον τῶν Κανδαίων, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα περιγράφει τὴ μόνη ὁμάδα ποὺ γνωρίζει καλά, ἐκείνη τῶν Μανδαίων («Un réexamen des notices de Théodore Bar Konaï sur les mandéens»).

Evangelische Theologie (τόμος 73, τεῦχος 4/2013)

Τὸ τρέχον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ εἶναι ἀφιερωμένο στὸ μεγάλο Γάλλο στοχαστὴ καὶ φιλόσοφο Paul Ricoeur καὶ τὴ συμβολὴ τοῦ ἔργου του στὴ θεολογία καὶ κυρίως στὴ βιβλικὴ ἐξήγηση. Εἰδικότερα, στὴν πρώτη μελέτη τοῦ τεύχους ὁ Manfred Oeming παρουσιάζει τὸν Paul Ricoeur ὡς ἑρμηνευτὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης («Paul Ricoeur als Ausleger des Alten Testaments – unter besonderer Berücksichtigung seiner Interpretation des Buches Hiob»). Ὡς ἑρμηνευτικὸ παράδειγμα ἐφαρμογῆς τῆς θεωρίας τοῦ Ricoeur γιὰ τὰ σύμβολα καὶ τὶς ἀντικρουόμενες ἑρμηνεῖες ὁ Oeming παρουσιάζει τὴν ἑρμηνεία τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰώβ. Μέσα ἀπὸ αὐτὴν ὁ σκεπτικισμὸς τοῦ Ἰώβ κατανοεῖται θετικὰ καὶ ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν ἀντίληψη τῆς πίστεως ὡς σχέσης πράξης καὶ συνεπειῶν δηλώνει τὴν ὠριμότητα καὶ τὴν τελειοποίηση τῆς ἀνθρώπινης σοφίας. Ὁ Gerd Theißen, στὴ συνέχεια, συζητᾶ τὴν ἐπίδραση τοῦ Paul Ricoeur στὴ γερμανικὴ βιβλικὴ ἑρμηνευτικὴ («Das Verschwinden des hermeneutischen Konflikts. Zur Rezeption von Paul Ricoeur in der deutschsprachigen theologischen Hermeneutik»). Μολονότι οἱ θεωρίες τοῦ Ricoeur γιὰ τὸ σύμβολο, τὴ μεταφορὰ καὶ τὴν ἀφήγηση ὑπῆρξαν σημαντικὲς γιὰ τὴ γερμανικὴ βιβλικὴ ἔρευνα, ἡ βασικὴ θέση του γιὰ τὴν σύγκρουση μεταξὺ κριτικῆς ἑρμηνείας καὶ τῆς ἑρμηνείας τῆς ἀποκατάστασης δὲν ἄσκησε καμιά ἐπίρροη. Οἱ μεταπολεμικὲς γενιὲς ἑρμηνευτῶν υἱοθέτησαν ἄλλες γραμμὲς ἑρμηνείας (ἐπιστροφή στὴν παράδοση καὶ ἑρμηνευτικὴ τῆς ὑποψίας) ἄρκετὰ μακριὰ ἀπὸ τὴν ἑρμηνευτικὴ τῆς σύγκρουσης, τὴν ὁποία ὁ Theißen θεωρεῖ ὅτι θὰ μπορούσε νὰ λειτουργήσει ὡς κατευθυντήρια γραμμὴ σὲ νέες θεολογικὲς ἑρμηνευτικὲς μεθόδους.

Στὴν ἐπόμενη μελέτη, ἡ Annie Noblesse-Rocher ἐξετάζει τὴν ἐπίδραση τοῦ Ricoeur στὴ γαλλικὴ ἱστοριογραφία («Die Rezeptionen des Werkes von Paul Ricoeur in der französischen Historiographie»). Ἡ συγγραφέας ἐντάσσει τὴν πρόσληψη τοῦ Γάλλου φιλοσόφου στὸ πλαίσιο τῆς ἀντιπαράθεσης μὲ τὴν École des Annales καὶ μὲ τὸν φιλόσοφο τοῦ πολιτισμοῦ Michel de Certeau. Καταλήγει πῶς

οί θέσεις του Ricoeur υιοθετήθηκαν κυρίως από ιστορικούς που ασχολήθηκαν με την έρμηνευτική κειμένων της αρχαιότητας. Η συμβολή του Ricoeur στη θεολογία γενικότερα είναι το θέμα της μελέτης του Daniel Frey, που ακολουθεί («Die Meditationen eines “sich philosophisch ausdrückenden Christen”»). Ο συγγραφέας έντοπιζει την επίδραση κυρίως στο ενδιαφέρον του Ricoeur για τη Βίβλο και στην έμφαση την οποία δίνει στην ιδιαιτερότητα της Βίβλου έναντι της φιλοσοφίας.

Στην τελευταία μελέτη του τεύχους ο Hans-Christoph Askani εξετάζει τον τρόπο που εκφράζεται η αγάπη μέσα από τη γλώσσα («Gibt es der Liebe eine Sprache? Paul Ricoeurs biblische Hermeneutik und das “Gleichnis vom verlorenen Sohn»»). Ός παράδειγμα χρησιμοποιεί την παραβολή του Ἀσώτου, την οποία έρμηνεύει με τη βοήθεια των έρμηνευτικών αρχών του Ricoeur. Το έρώτημα που τίθεται είναι όχι μόνο το πώς μπορεί κανείς να μιλήσει επαρκώς για την αγάπη, αλλά και το αν η αγάπη αποκαλύπτεται μέσα από τη γλώσσα.

Zeitschrift für Theologie und Kirche (τόμος 114, τεύχος 4/2013)

Στην πρώτη μελέτη του τρέχοντος τεύχους ο Friedhelm Hartenstein εξετάζει την προέλευση της παράστασης του Γιαχβέ ως δημιουργού του ουρανού («JHWH, Erschaffer des Himmels Zu Herkunft und Bedeutung eines monotheistischen Kernarguments»). Στο πρώτο μέρος της μελέτης η συγγραφέας εξετάζει τις διάφορες παραδόσεις της θεολογίας της δημιουργίας. Σε ένα δεύτερο μέρος παρουσιάζονται στοιχεία από τη γραμματεία της Ἑγγύς Ἀνατολῆς, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζουν συγγένεια πρὸς τὴ βιβλικὴ ἀφήγηση τῆς δημιουργίας. Στὸ τελευταῖο μέρος ἡ συγγραφέας ἐμφαθώνει στὸ θέμα τῆς δημιουργίας, ὅπως αὐτὸ παρουσιάζεται στὸν Ἰερατικὸ Κώδικα, στοὺς Ψαλμοὺς καὶ στὴ σοφιολογικὴ γραμματεία.

Ἀκολουθεῖ ἡ μελέτη τοῦ Peter Gemeinhardt («Volksfrömmigkeit in der spätantiken Hagiographie. Potential und Grenzen eines umstrittenen Konzepts»). Ὁ συγγραφέας εξετάζει τὴν ἔννοια τῆς «λαϊκῆς εὐσέβειας» σὲ σχέση πρὸς διάφορες συγκρούσεις μέσα στὶς χριστιανικὲς ομάδες τῆς ὕστερης ἀρχαιότητας. Μιὰ τέτοια περίπτωση ἦταν ἡ τιμὴ τῶν ἁγίων σὲ ἀντιδιαστολὴ πρὸς διάφορες εἰδωλολατρικὲς πρακτικὲς. Ἡ θεολογικὴ διάσταση τοῦ ἔργου τοῦ Thomas Mann «Doktor Faustus» εἶναι τὸ θέμα τῆς μελέτης ποὺ ἀκολουθεῖ («Thomas Manns “Doktor Faustus” und die Theologie»). Σύμφωνα μὲ τὸν συγγραφέα, Jan Rohls, ἡ ἱστορία βασίζεται στὸ παλιὸ λουθηρανικὸ μυθιστόρημα καὶ συνδυάζει τὴ βιογραφία ἐνὸς πρώην σπουδαστῆ τῆς προτεσταντικῆς θεολογίας μὲ ἐκείνην ἐνὸς μουσικοῦ τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Τόσο ἡ προτεσταντικὴ θεολογία ὅσο καὶ ἡ μουσικὴ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνα χαρακτηρίζονται ἀπὸ ἀντι-οὐμανισμό, κάτι ποὺ περιγράφεται στὴ μελέτη ὡς συμφωνία μὲ τὸν διάβολο ποὺ ὀδηγεῖ τὸν ἥρωα στὴν τρέλα καὶ θέτει τὸ ἐρώτημα, ἐὰν τελικὰ αὐτὸς καὶ ἡ πατρίδα του θὰ τύχουν τῆς χάριτος.

Ἀκολουθεῖ ἡ μελέτη τοῦ Ingolf U. Dalferth, ὁ ὁποῖος εξετάζει τὶς τρέχουσες ἐξελίξεις στὴ γαλλικὴ φαινομενολογία («Ereignis und Transzendenz»). Διακρίνει τρεῖς διαφορετικὲς κατανοήσεις τοῦ γεγονότος, στὸ ὄντολογικὸ, σημειολογικὸ καὶ

θεολογικό επίπεδο, οί όποιες έκφράζουν τó εΐναι, τó νόημα και τήν ύπαρξη. Αϋτές οί τρεΐς κατανοήσεις σύμφωνα με τόν συγγραφέα δέν προκύπτουν ή μία από τήν άλλη και, έπομένως, οί τρόποι πού κατανοεί ή φιλοσοφία και ή θεολογία τó γεγονός εΐναι έντελώς διαφορετικοί και άνεξάρτητοι μεταξύ τους.

Η τελευταία μελέτη του τεύχους εΐναι του Dietz Lange («Offenbarung des Heiligen im Christentum und in anderen Religionen. Überlegungen zu einer christlichen Theologie der Religionen»). Ο συγγραφέας παρατηρεί άρχικά πώς μολονότι κάθε θρησκεία έξαγγέλλει τήν άγιότητα, καμιά δέν μπορεί πλέον νά διεκδικήσει τήν άποκλειστικότητα στις σημερινές πλουραλιστικές κοινωνίες. Για τόν Lange μιá τέτοια διαπίστωση συνάδει με τή θεολογία του σταυρού και, έπομένως, τó διακύβευμα για τόν Χριστιανισμό εΐναι πώς θά άποφύγει τόσο τόν φουνταμενταλισμό όσο και μιá έπιφανειακή σχέση με τή θρησκεία.

Neue Zeitschrift für Systematische Theologie und Religionsphilosophie (τόμος 55, τεύχος 3/2013)

Η σχέση τής ιδέας τής λογικής με τήν αντίστοιχη έρμηνεία του συναισθήματος, ή όποια άποτελέσει άντικείμενο τής φιλοσοφίας, εΐναι τó θέμα τής μελέτης του Ugo Perone («Das aufgehobene Gefühl»). Ο συγγραφέας άσκει κριτική στη σύγχρονη αντίληψη ότι τó συναισθημα εΐναι κάτι τó παράλογο και άναδεικνύει τή σπουδαιότητα των γνωσιολογικών και λογικών στοιχείων πού έμπλέκονται σε αϋτό. Κατá λήγει πώς αϋτό μπορεί νά έμπλουτίσει τή φιλοσοφία και νά όδηγήσει σε μιá περισσότερο σύνθετη αντίληψη τής λογικής και τής αλήθειας.

Ο Wilhelm Gräb, στη συνέχεια («Geschichtsphilosophie und Geschichtstheologie bei Schleiermacher»), παρουσιάζει τά βασικά στοιχεία τής θεολογικής έρμηνείας τής ιστορίας, τήν όποια υίοθέτησε ό Schleiermacher και άποπειράται νά άπαντήσει στο έρώτημα πώς αϋτή μπορεί νά συνδυαστεί με τή φιλοσοφική έρμηνεία τής ιστορίας. Για τόν Schleiermacher ή φιλοσοφική έρμηνεία τής ιστορίας χρειάζεται τόν Χριστιανισμό, όπως αϋτός γίνεται άντιληπτός από τή θεολογική έρμηνεία ως ό φορέας τής ιστορίας. Η κατανόηση τής ανθρωπότητας από τήν ιστορικοφιλοσοφική όπτική εΐναι δυνατή μόνο μέσα από τήν προοπτική μιáς χριστιανικής αϋτοκατανόησης τής ανθρωπίνης λογικής. Στην έπόμενη μελέτη ό Wilhelm Christe θέτει έκ νέου τó ζήτημα τής άθάνατης ψυχής («Unsterblichkeit der Seele». Versuch einer evangelisch-theologischen Rehabilitierung»). Υποστηρίζει ότι μιá τέτοια ιδέα, ή όποια έγκαταλείφθηκε από τήν προτεσταντική θεολογία ήδη από τήν δεκαετία του 1920 για διάφορους θεολογικούς λόγους, μπορεί νά τεκμηριωθεί βιβλικά. Κατά τήν άποψη του Christe ή κατανόηση τής ψυχής ως άθάνατης δηλώνει ότι ό Θεός θέλησε άμετάκλητα και αΐωνια νά συνάψει σχέσεις με τόν άνθρωπο. Μιá τέτοια αντίληψη δέν άκυρώνει τήν πίστη στην άνάσταση, αλλά τήν προϋποθέτει.

Στη συνέχεια ό Henning Theißen συζητά τή θεολογική πρόσληψη τής ανθρωπολογικής έννοιας τής γεννητικότητας, όπως αϋτή παρουσιάζεται στο έργο τής

Hannah Arendt («Natalität: Eine noch junge Begriffskarriere in der Anthropologie»). Διαπιστώνει ότι πρόκειται για ένα αμφίσημο έγχείρημα, παρουσιάζει την εξέλιξη του όρου «γεννητικότητα» και έντοπίζει τα θεολογικά και φιλοσοφικά προβλήματα που συνδέονται με τη χρήση του, καθώς παραπέμπουν στο πεπερασμένο του ανθρώπου. Το έρμηνευτικό έγχείρημα του Karl Barth στον δεύτερο τόμο του ύπομνήματός του στην προς Ρωμαίους αποτελεί το θέμα της μελέτης της Katya Tolstaya, που ακολουθεί («Literary Mystification: Hermeneutical Questions of the Early Dialectical Theology»). Στο πρώτο μέρος η συγγραφέας εξετάζει τη σημασία του αδημοσίητου αρχαιακού ύλικού που σχετίζεται με την έκδοση του τόμου (όπως σημειώσεις του Barth, διορθώσεις και προσθήκες του Eduard Thurneysen). Στη συνέχεια, πραγματεύεται το πρόβλημα της πρόσληψης της λογοτεχνίας από τη θεολογία. Τέλος, η συγγραφέας εξερευνά το πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον του ύπομνήματος του Barth.

Στην τελευταία μελέτη του τεύχους ο Gunter Zimmermann («“Gott” ist kein Eigenname, sondern ein zweistelliger Relationsbegriff») υποστηρίζει ότι ο όρος «Θεός» είναι σχετικός και προϋποθέτει μία διμερή σχέση. Προέρχεται από τη συνάφεια της προσευχής και της θυσίας, όπου Θεός είναι ο αποδέκτης λατρείας και θυσίας σε μία διμερή σχέση. Τέλος, ο συγγραφέας απορρίπτει την κατανόηση της έννοιας του Θεού ως μεταφοράς.

Neue Zeitschrift für Systematische Theologie und Religionsphilosophie (τόμος 55, τεύχος 4/2013)

Ο Friedrike Schick στην πρώτη μελέτη του τρέχοντος τεύχους («Zur Logik der Formen bestimmter Religion in Hegels Manuskript zur Religionsphilosophie von 1821») συζητά την τριμερή διάκριση, την οποία προτείνει ο Hegel στις μορφές της θρησκείας: της θρησκείας ως όρισμού του είναι, της θρησκείας ως όρισμού της ουσίας και της θρησκείας ως όρισμού της έννοιας. Κατά τον συγγραφέα πρόκειται για μιὰ διάκριση που δέν έκπηγάει άπλως από το λογικό σύστημα του Hegel, αλλά ως σκοπό έχει πρώτιστα να εξηγήσει την προσπάθεια των επιμέρους θρησκευτικών συστημάτων να γεφυρώσουν την απόσταση μεταξύ μιὰς άφηρημένης και μιὰς πολύ συγκεκριμένης αντίληψης για την αλήθεια.

Άκολουθεί η μελέτη του Sven Grosse, ο οποίος παρουσιάζει κριτικά το κίνημα της Radical Orthodoxy, το οποίο άναπτύχθηκε στη δεκαετία του 1990 στους κόλπους της άγγλικανικής θεολογίας και έχει κύριο εκπρόσωπο τον John Milbank («“Radical Orthodoxy”– Darstellung und Würdigung einer herausfordernden Theologie»). Η Radical Orthodoxy επιστρέφει στους Πατέρες της Έκκλησίας και στο σχολαστικισμό του Άκινάτ και άναστοχάζεται το περιεχόμενο του νεωτερισμού και του μετανεωτερισμού. Επιπλέον προσπαθεί να άποφύγει την κατανόηση του Θεού ως ενός άπόμακρου και υπερβατικού όντος. Άπό την άλλη, ώστόσο, ο Grosse θεωρεί ότι η έμμονή της Radical Christianity στην άντιμετώπιση της έκκοσμίκευσης μπορεί να όδηγήσει σε μονομέρεια και επιπλέον η όλη συζήτηση

του κινήματος περιορίζεται σε ένα αφηρημένο θεολογικό επίπεδο, ενώ απουσιάζουν οι συγκεκριμένες πρακτικές θεολογικές διαστάσεις και υποχωρεί ή αναφορά στη βιβλική βάση της χριστιανικής θεολογίας. Το θεολογικό υπόβαθρο του ορατόριου του Haydn «Δημιουργία» (1798) είναι το θέμα της μελέτης του Jan Rohls που ακολουθεί («Haydns “Schöpfung” und ihr theologischer Hintergrund»). Ο Haydn χρησιμοποίησε το λιμπρέτο του van Swieten, το οποίο στηρίζεται στο *Paradise Lost* του Milton. Από αυτό όμως απουσιάζει η πώση του Έωσφόρου και των πρωτοπλάστων, ενώ έμφαση δίνεται στην όμορφια της δημιουργίας και στην αγάπη του Άδάμ για την Εύα, κάτι που αντικατοπτρίζει τα θεολογικά ενδιαφέροντα της εποχής του Διαφωτισμού. Ο Rohls διατυπώνει την υπόθεση πως ίσως ο van Swieten επηρεάστηκε από το θεολογικό υπόμνημα του Herder με τον τίτλο «*Altteste Urkunde des Menschengeschlechts*».

Στην επόμενη μελέτη ο Michael Heymel συζητά τις παρατηρήσεις του Kierkegaard στο έργο του «*Entweder-Oder*» όσον αφορά στη μουσική και στο ρόλο της στην αισθητική αντίληψη της ζωής («*Musik als Zugang zur asthetischen Lebensanschauung – Das Musikalisch-Erotische in Soren Kierkegaards “Entweder-Oder” (1843)*»). Ο Heymel αναδεικνύει την επίδραση της προηγούμενης ρομαντικής αντίληψης περί της μουσικής στο έργο του Kierkegaard και ασχολείται διεξοδικά με το κεφάλαιο περί έρωτος και μουσικής στο «*Entweder-Oder*». Συνδέοντας τη μουσική με τη σκοτεινή και δαιμονική πλευρά του ανθρώπου, ο Kierkegaard αναζητά εκείνες τις ανθρώπινες πτυχές που βρίσκουν έκφραση μέσα από τη μουσική. Η σχέση θεολογίας και λογοτεχνίας είναι το θέμα της μελέτης του Johannes Schwanke, που ακολουθεί («*“Wir steigen in die wiegenden Gerüste” – Rilkes Theologie am Rande des Christentums*»). Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί ως παράδειγμα τρία ποιήματα του Rainer Maria Rilke και υποστηρίζει ότι η συστηματική θεολογία μπορεί να ωφεληθεί από στοιχεία της ποίησης, όπως την ποιητική έλευθερία, την ποιητική ικανότητα και τις δυνατότητες ποιητικής έκφρασης.

Στην τελευταία μελέτη του τεύχους ο Silas Paul Peterson συζητά το έργο του Friedrich Hermann, *Metaphysics: Attempts at Ultimate Questions*, το οποίο πραγματεύεται μερικά βασικά μεταφυσικά ζητήματα, όπως τη φύση της θείας και της ανθρώπινης έλευθερίας, την παντοδυναμία και τη γνώση του Θεού, την πίστη στο καλό κ.λπ. («*Friedrich Hermann’s Metaphysics*»).

Amos: internationale Zeitschrift für christliche Sozialethik (τόμος 7, τεύχος 3/2013)

Το θέμα του τρέχοντος τεύχους είναι η ισότητα των δύο φύλων. Στην πρώτη μελέτη η Edeltraud Koller εξετάζει τις κοινωνικές, οικονομικές και ηθικές διαστάσεις της πολιτικής αρχής για «ίσες οικονομικές αμοιβές των δύο φύλων» («*Was meint “geschlechtergerechte Entlohnung”? Sozialethische Überlegungen*»). Μολονότι αυτή αποτελεί ένα από τα αξιώματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην πραγματικότητα δεν εφαρμόζεται στην πράξη. Η συγγραφέας επισημαίνει ότι η αρχή

αυτή δὲν εἶναι μιὰ ἰδιαίτερη μεταχείριση ἀπέναντι στοῦ νόμο, ἀλλὰ προϋποθέτει τὴν ἀρχὴ τῆς ἰσονομίας καὶ τῶν ἴδιων δικαιωμάτων τῶν μελῶν μιᾶς κοινωνίας ἀνεξαρτήτως φύλου.

Ἡ Sonja Sailer-Pfister, στὴ συνέχεια, ἐξετάζει τὴν παρουσία τῶν γυναικῶν σὲ θέσεις ἐξουσίας καὶ ἐντοπίζει μιὰ προκατάληψη ἀπέναντι στὶς γυναῖκες ὅταν πρόκειται γιὰ θέσεις ὑψηλὰ στὴ διοικητικὴ ἱεραρχία («Hüter der gläsernen Decke – oder warum Frauen nicht oben ankommen Zur Verteilung von Macht- und Führungspositionen»). Ὑποστηρίζει ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ πρέπει νὰ ἀναγνωρίσει ὡς πραγματικὸ αὐτὸ τὸ πρόβλημα καὶ ἀξιοποιώντας τὸ προφητικὸ τῆς ὑπόβαθρο νὰ ἀντιμετωπίσει τὸ θέμα τῶν διακρίσεων τῶν γυναικῶν μέσα ἀπὸ μιὰ θεολογικὴ προοπτικὴ. Ἀκολουθεῖ ἡ μελέτη τῆς Michelle Becka σχετικὰ μὲ τὸ ρόλο τῶν γυναικῶν ὡς μεταναστῶν («Frauen in der Migration. Unterwegs zu einem besseren Leben?»). Ἡ συγγραφέας ἐστιάζει τὸ ἐνδιαφέρον τῆς στὴ μετανάστευση γιὰ τὴν ἀναζήτησις θέσεων ἐργασίας καὶ παρατηρεῖ ὅτι γιὰ τὶς γυναῖκες αὐτὸ μπορεῖ νὰ σημαίνει αὐξημένη αὐτονομία, ἀπὸ τὴν ἄλλη ὁμως τὶς καθιστᾷ συχνὰ εὐάλωτες καὶ δημιουργεῖ ἄλλου εἴδους ἐξαρτήσεις. Τέλος, χρησιμοποιώντας τὸ παράδειγμα τῆς ὑπερεθνικῆς φιλανθρωπίας ἡ συγγραφέας ὑπογραμμίζει τὴν ἀνάγκη ἡ χριστιανικὴ ἠθικὴ νὰ ἐξετάσει τὸ φαινόμενο καὶ νὰ προτείνει μέτρα καὶ λύσεις στὰ προβλήματα ποῦ προκύπτουν.

Ἀκολουθεῖ ἡ μελέτη τοῦ Axel Bernd Kunze σχετικὰ μὲ τὴ δίκαιη ἀπέναντι στὰ δύο φύλα ἐκπαίδευση («Wann ist Bildung “geschlechtergerecht”? Zur Balance zwischen Gleichheits- und Freiheitsansprüchen»). Ὁ συγγραφέας ἐπισημαίνει ὅτι ὡς τέτοια μπορεῖ νὰ κατανοηθεῖ μιὰ ἐκπαίδευση ἡ ὁποία διατηρεῖ τὴν ἰσορροπία μεταξὺ τῆς ἰσότητας καὶ τῆς ἐλευθερίας. Στὴ συνέντευξη ποῦ ἀκολουθεῖ («Wir erleben weltweit dramatische Umbrüche im Geschlechterverhältnis”. Gespräch über die Rolle der Frau in biblischer Zeit und heute»), ἡ Margareta Grube ἀπαντᾷ στὰ ἑξῆς ἐρωτήματα: ὕπῃρχε ἰσότητα μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν στὴν ἀρχαία Ἐκκλησία; Γιατί οἱ γυναῖκες δὲν πρωταγωνιστοῦν στὰ βιβλικά κείμενα; Ποιὲς εἶναι οἱ διαφορὲς σήμερον ὅσον ἀφορᾷ στὶς σχέσεις τῶν δύο φύλων; Σὲ τί διαφέρει ἡ στάση ἀπέναντι στὶς γυναῖκες στὶς χριστιανικὲς δυτικὲς κοινωνίες ἀπὸ ἄλλες κοινωνίες; Ποιὰ εἶναι ἡ θέση τῶν γυναικῶν στὶς κοινωνίες τῆς Ἑγγὺς Ἀνατολῆς;

*Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, Λέκτορας Κ.Δ.
Τμῆμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας, Α.Π.Θ.*

Φρέαρ (τεῦχος 3, Σεπτέμβριος - Ὀκτώβριος 2013)

Τὸ Φρέαρ εἶναι ἓνα νέο διμηνιαῖο περιοδικὸ κριτικῆς ἰδεῶν, τὸ ὁποῖο δημοσιεύει ἄρθρα ποικίλης ὕλης ποῦ καλύπτουν ζητήματα φιλοσοφίας, θεολογίας, λογοτεχνίας κ.ἄ. Στὸ τρέχον 3^ο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ φιλοξενεῖται, μεταξὺ ἄλλων, ἓνα πολὺ ἐνδιαφέρον κείμενο τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Ζηζιούλα, μὲ τίτ-

λο «Ὄντολογία καὶ Ἠθική». Στὸ ἄρθρο αὐτὸ ὁ διακεκριμένος θεολόγος καὶ ἀκαδημαϊκός, ἀφοῦ περιγράψει τὸ ἐννοιολογικὸ περιεχόμενον τῶν ὄρων ὄντολογία καὶ ἠθική, ἀποπειρᾶται μιὰ διευρύνση τοῦ διαφορτικοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὅποιον οἱ ὀπτικὲς αὐτὲς προσεγγίζουν καὶ ἀντιλαμβάνονται τὴ χριστιανικὴ ζωὴ σὲ καίρια ὑπαρξιακὰ θέματα, προτείνοντας στὸ τέλος τὴν ἀνάγκη διαμόρφωσης μιᾶς ὄντολογικῆς ἠθικῆς. Στὸ ἴδιο τεῦχος φιλοξενεῖται καὶ τὸ κείμενον τοῦ Σταύρου Γιαγκάζογλου, μὲ τίτλο «Ἰωάννης Ζηζιούλας, μητροπολίτης Περγάμου ὁ οἰκουμενικὸς θεολόγος τῆς Ὁρθοδοξίας», ὅπου προσφέρεται ἓνα περίγραμμα τῆς πολὺπλευρης προσωπικῆς καὶ ἀκαδημαϊκῆς σταδιοδρομίας τοῦ κορυφαίου ἐν ζωῇ Ὁρθόδοξου θεολόγου, ὅπως ἐπίσης καὶ μιὰ συνοπτικὴ παρουσίαση τῶν κεντρικῶν πτυχῶν τοῦ θεολογικοῦ προγράμματός του (π.χ. ὑπαρξιακὲς προεκτάσεις τῆς θεολογίας καὶ τῶν δογμάτων, θεολογία τοῦ προσώπου, ἡ διαλεκτικὴ ἱστορίας καὶ ἐσχάτων, ἡ θεολογικὴ προσέγγιση τῆς οἰκολογίας).

Σύναξη (τεῦχος 127, Ἰούλιος-Σεπτέμβριος 2013)

Τὸ τρέχον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ *Σύναξη* ἔχει ὡς κεντρικὸ θέμα τὸν «Ἐπίσκοπον», ὅπως ἐπίσης καὶ τὴ συζήτηση γιὰ τὸ βιβλίον τοῦ Tony Judt *Τὰ δεινὰ ποὺ μασιτίζουν τὴ χώρα*.

Τὸ ἀφιέρωμα γιὰ τὸν ἐπίσκοπο ξεκινᾷ μὲ ἓνα σχετικὸ κείμενον τοῦ ἁγίου Ἰσίδωρου Πηλουσιώτη, μὲ τίτλο «Εἶ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται...», ὅπου ὁ ἐπιφανὴς αὐτὸς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, προσφέρει μὲ ποιμαντικὴ διάκριση καὶ εὐθύτητα λόγου, μιὰ ἀποτύπωση τοῦ ἥθους ποὺ ὀφείλει νὰ διακρίνει τὸν ἐπίσκοπον, μὲ ἀφορμὴ τὴ σχετικὴ παραίνηση τοῦ ἁπ. Παύλου στὴν πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολή. Στὸ πρῶτο μελέτημα τοῦ ἀφιερώματος, μὲ τίτλο «Ἡ ἀρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία καὶ τὸ αἶτημα τῆς συνοδικότητος» ὁ π. Δημήτριος Μπαθρέλλος ἐπιχειρεῖ μὲ ἀφετηρία τὸ κείμενον τῆς «Τάξεως τῆς ἁγίας Λειτουργίας κατὰ τὸν τύπον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας» ποὺ ἀνάγεται στὸν 12^ο αἰῶνα, νὰ ἐπισημάνει τὴ διαδικασία δυσλειτουργίας τῆς συνοδικότητος στὸ ἐπίπεδο τῆς τέλεσης τῆς Θείας Λειτουργίας, σχολιάζοντας ἐπὶ μέρους κατὰ περίπτωσιν λανθασμένες ἢ προβληματικὲς πρακτικὲς σὲ σχέση πρὸς τὴν ἐνδυσμασία τοῦ ἀρχιερέως, τὶς ἐπευφημίες πρὸς τὸν ἀρχιερέα, τὸ συλλεῖτουργο ἀρχιερέως καὶ ἱερέων κ.ἄ.

Στὴ συνέχεια, ὁ π. Βασίλειος Θεομὸς μὲ τὸ ἄρθρον του «Τί ἐστὶν ἐπίσκοπος; Κριτικὴ σπουδὴ στὴν μαρτυρία τῶν κειμένων ποὺ συνοδεύουν τὴν ἐκλογή ἐνός νέου μητροπολίτη», μελετώντας τὰ ἐπίσημα ἐκκλησιαστικὰ κείμενα ποὺ ἀφοροῦν καὶ συνοδεύουν τὴν ἐκλογή τοῦ νέου μητροπολίτη, ἐπιθυμεῖ νὰ διερευνήσῃ τὸ ἐκκλησιολογικὸ φρόνημα ποὺ τὰ κείμενα αὐτὰ ἐκφράζουν σχετικὰ μὲ τὸν ὑπέρτατον αὐτὸ βαθμὸ ἱερωσύνης. Ὁ Στῆβεν Μιούζ μὲ τὸ ἄρθρον του «Ψυχολογικὲς προκλήσεις τοῦ ἐπισκοπικοῦ βαθμοῦ μέσα στὸ σύγχρονον πολιτιστικὸ περιβάλλον» προσπαθεῖ νὰ διερευνήσῃ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐπισκόπου μέσα στὴν περιβάλλουσα ἀτμόσφαιρα τοῦ μετα-νεωτερικοῦ κόσμου μας, ὅπου κυριαρχοῦν μεταξὺ ἄλλων τὰ ἰδεώδη τῆς φιλελεύθερης δημοκρατίας, ἡ ψυχολογία ὡς *lingua franca* τοῦ σύγ-

χρονου ανθρώπου, ό τεχνολογικά έξαρτημένος άνθρωπισμός. Στη συνέχεια δημοσιεύεται ένα άπόσπασμα άπό τό ήμερολόγιο του Άρχιεπισκόπου Τόκιο άγίου Νικολάου (1836-1912), ό όποιος ύπήρξε ένας άπό τους σημαντικότερους Ρώσους ίεραποστόλους στη χώρα του ανατέλλοντος Ήλίου.

Ό π. Άντώνιος Πινακούλας στο κείμενο που άκολουθει με τίτλο «Ό μητροπολίτης Νικοπόλεως Μελέτιος Καλαμαράς (1980-2012)» έπιχειρεί μι ά περιγραφή της προσωπικότητας του μακαριστού μητροπολίτη Νικοπόλεως, έπικεντρώνοντας ιδιαίτερα τό ενδιαφέρον του στον τρόπο που ό σεβάσμιος αυτός Ίεράρχης βίωσε και διακόνησε την Ήκκλησία τόσο κατά τη μοναχική του αφιέρωση όσο και κατά την ένταξη του στον άγαμο κληρο της Ήκκλησίας και τη θέση του στην έκκλησιαστική διακονία.

Ό Σταύρος Γιαγκάζογλου στο άρθρο του «Ή σύνθεση Χριστολογίας και Πνευματολογίας στο έργο του Μητρ. Περγάμου Ίωάννη Ζηζιούλα» έξετάζει την έρμηνευτική πρόταση του Μητροπολίτη Περγάμου για τό πολύπλοκο αυτό ζήτημα που έξακολουθεί νά βρίσκεται στην καρδιά του διαχριστιανικού έκκλησιολογικού προβληματισμού, όπως επίσης και τις ποικίλες έκκλησιολογικές, ποιμαντικές και θεολογικές διαστάσεις της προτεινόμενης σύνθεσης. Στη συνέχεια φιλοξενοούνται οι δύο κριτικές άναγνώσεις (Θ. Ζιάκας, π. Άντ. Καλλιγέρης) του βιβλίου «Τά δεινά μαστίζουν τη χώρα» του Tony Judt. Πρόκειται για ένα βιβλίο, όπου ό συγγραφέας με κατανοητό τρόπο συζητάει τά ποικίλα πολιτικά, οικονομικά κ.ά. προβλήματα που αντιμετώπιζον ή Εύρώπη και οι Η.Π.Α. Τό τεύχος ολοκληρώνεται με τις στήλες που άφορούν στο διάλογο με τους άναγνώστες και τό βιβλίο.

Τεολογικον, The Annual of the Center for Systematic Theology, University of Veliko Turnovo (τόμος 1, 2012)

Τό *Τεολογικον* άποτελεί την έτήσια έπιστημονική έπετηρίδα του Κέντρου Συστηματικής Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Veliko Turnovo στη Βουλγαρία. Ό πρώτος τόμος περιλαμβάνει μελέτες ποικίλης ύλης. Στην πρώτη μελέτη, με τίτλο «Knowledge of God's Triunity through Christ. The Gospel Foundation» ό Kalin Yanakiev έπιθυμεί νά άναδείξει τη χριστολογική άφετηρία και βάση της γνώσης του Θεού των Πατέρων, κάτι που άποτελεί τό ιδιάζον γνώρισμα του Χριστιανισμού. Ό Vukasin Milicevic στο άρθρο του «Knowledge of God and Tradition: An attempt at an ecclesiological articulation of the basic premises of Christian gnoseology» έπιχειρεί νά άναδείξει τον μυστηριολογικό χαρακτήρα της Ήκκλησίας, αντιλαμβανόμενος τά μυστήρια ως τον κατεξοχήν τόπο και τρόπο έρμηνείας της παράδοσης.

Στό έπόμενο κείμενο με τίτλο «The use of philosophy in the vision of God according to Clemen of Alexandria», ό Zoran Mamucevski έξετάζει την περίπτωση του Κλήμεντος του Άλεξανδρέως ως αντιπροσωπευτική περίπτωση της άποκαλούμενης «φιλοσοφικής πνευματικότητας» που άναπτύσσεται στη σχολή της Άλεξάνδρειας, καθώς επίσης και τη στάση του έκκλησιαστικού αυτού συγγραφέα ένα-

ντι τῆς φιλοσοφίας. Ἡ Nevena Dimitrova στὸ ἄρθρο τῆς «Operation of the mind and the Knowledge of Truth, according to St. Maximus the Confessor» μὲ ἀφετηρία τὴ θεολογικὴ σκέψη τοῦ ἁγίου Μαξίμου καὶ τὸ ἔργο του *Μυσταγωγία* ἐξετάζει τὴν πορεία τοῦ νοῦ πρὸς τὴν κατάκτηση τῆς ὑψίστης γνώσης ποῦ εἶναι ἡ γνώση τῆς ἀλήθειας.

Ὁ Svilen Tunktev στὴ συνέχεια ἀναπτύσσει τὸ θέμα «Anthropological and ecclesiological horoi of mystical knowledge of God in St. Symeon the New Theologian», ὅπου μέσα ἀπὸ τὴ μελέτη τῆς μυστικῆς θεολογίας τοῦ ἁγίου Συμεὼν ἀναζητᾷ τὶς ἐκκλησιολογικὲς καὶ μυστηριολογικὲς παραμέτρους τῆς ὑπαρξιακῆς ὀλιστικῆς γνώσης τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία εἶναι δυνατὴ μονάχα διὰ τῆς Εὐχαριστίας στὴν Ἐκκλησία. Ὁ Bojan Bozkonvic στὸ ἄρθρο τοῦ «The gnoseological aspect of unity with God» ἐξετάζει τὴ σχέση ἀνάμεσα στὴν ἔνωση μὲ τὸν Θεό (ὄντολογικὴ ὄψη) καὶ τὴν γνώση τῆς ἔνωσης αὐτῆς (γνωσεολογικὴ ὄψη), δίνοντας ἰδιαίτερη βαρύτητα στὸ ἐρώτημα ἂν ἡ ἔνωση μὲ τὸ Θεό μπορεῖ νὰ εἶναι ἐφικτὴ χωρὶς τὴν ἀνάλογη γνώση.

Ὁ Milan Dordevic στὸ κείμενό του, μὲ τίτλο «The sacramental teaching about knowledge in St. Nicholas Cabasilas» ἐξετάζει τὸ λειτουργικό-μυστηριολογικὸ ὑπόβαθρο τῆς ἐπιστημολογίας τοῦ ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα. Στὸ μελέτημα ποῦ ἀκολουθεῖ μὲ τίτλο «The godknowledge by pray in the theology of arhimandrite Sophrony (Sakharov), ὁ Dimitar Zlatev ἐξετάζει τὶς βασικὲς παραμέτρους τῆς προσευχῆς, ποῦ ἀποτελεῖ τὴ μεθοδολογικὴ πρόταση τοῦ π. Σωφρονίου, γιὰ τὴ γνώση τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Sava Kokudev στὸ ἄρθρο του «Person and Catholicity in the light of the Eucharist» ἐπικεντρώνει τὸ ἐνδιαφέρον στὸ πρόσωπο καὶ στὴν καθολικότητα, ὅπως κατανοοῦνται στὸ πλαίσιο τῆς Ὁρθόδοξης Παράδοσης καὶ εἰδικὰ στὴν προοπτικὴ τῆς εὐχαριστιακῆς ἐκκλησιολογίας.

Στὴ συνέχεια ὁ Vladimir Cvetkovic στὸ ἄρθρο μὲ τίτλο «St. Justin the New on the integral knowledge» διερευνᾷ τὴν ἰδέα τοῦ ἁγίου Ἰουστίνου Πόποβιτς γιὰ τὴν «integral knowledge» μὲ βάση, ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τὸν Ντοστογιέφσκυ καὶ ὀρισμένους Ρώσους στοχαστές (π.χ. Π. Φλωρένσκι) καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν πατερικὴ παράδοση. Ὁ Stoyan Tanev στὸ ἄρθρο του «The theology of divine energies: Topicality and problems» μελετᾷ τὴ προβληματικὴ ποῦ σχετίζεται μὲ τὴν διάκριση θείας οὐσίας-ἐνεργειῶν στὸ πλαίσιο τῆς σύγχρονης ὀρθόδοξης θεολογίας, συγκρίνοντας τὸν τρόπο ποῦ ἀντιλαμβάνονται οἱ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Ζηζιούλας καὶ ὁ π. Δημήτριος Στανιλοάε τὴ θεμελιώδη αὐτὴ ἐπιστημολογικὴ καὶ ὄχι μόνον διάκριση.

Στὸ ἄρθρο «Back to the Patristic Conception of Gods Grace in Dialogue with the West (the Divine Energies in the Greek theology of the 20th century)» ὁ Svetoslav Ribolon παρουσιάζει τὴν ἀναβίωση τοῦ ἐνδιαφέροντος στὶς δεκαετίες τοῦ '60 καὶ '70 γιὰ τὶς ἄκτιστες ἐνέργειες στὸ πλαίσιο τῆς ἑλληνικῆς θεολογίας, παρακολουθώντας παράλληλα τὶς κριτικὲς ἐνστάσεις τὴν περίοδο αὐτὴ, ἀπὸ ἐκπροσώπους τῆς δυτικῆς θεολογίας. Ὁ Mariyan Stoyadinov στὸ ἄρθρο του «On certain aspects of the use of the term Ἐνέργεια in St. Mark of Ephesus» μὲ βάση τὸ ἔργο τοῦ ἁγίου Μάρκου *Capita Syllogistica* ἐξετάζει τὴ νομιμότητα τῆς μεταφορᾶς τοῦ

όρου «ἐνέργεια» ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς Οἰκονομίας σὲ ἐκεῖνο τῆς Θεολογίας, γιὰ τὴν περιγραφή τῶν ἐνδοτριαδικῶν σχέσεων.

Στὸ τελευταῖο ἄρθρο τοῦ τόμου, μὲ τίτλο «The transfiguration of the Eucharistic Gifts according to St. Gennadios Scholarios» ὁ Smilen Markov ἐξετάζει τὴ σχετικὴ θεώρηση τοῦ ἁγίου Γενναδίου, ὁ ὁποῖος ἂν καὶ υἱοθετεῖ θέσεις τοῦ Θωμᾶ τοῦ Ἀκινάτη, ὡστόσο τὶς ἐπαναπροσδιορίζει ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ὀρθόδοξης κατανόησης τῆς μεταμόρφωσης τῶν εὐχαριστιακῶν δώρων.

Transactions of the Association of Russian-American Scholars in the USA (τόμος XXXVII, 2011-2012)

Τὸ *Transactions of the Association of Russian-American Scholars in the USA* ἀποτελεῖ ἐτήσια ἔκδοση τῆς Ἑνώσεως Ρώσων καὶ Ἀμερικανῶν ἐρευνητῶν ποὺ ζοῦν στὶς Η.Π.Α., μὲ ἔδρα τὴν Νέα Ὑόρκη. Στὴν παρούσα ἔκδοση ποὺ κυκλοφορήθηκε μὲ κάποια χρονικὴ καθυστέρηση, δημοσιεύονται ἀνέκδοτα κείμενα, ἐπιστολές (τῶν πρωτεργατῶν τῆς κίνησης αὐτῆς, ὅπως π.χ. τοῦ Πρίγκιπα Trubetskoy, τοῦ π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ κ.ἄ.) καὶ μελέτες ποὺ ἀφοροῦν στὴν Εὐρασιανικὴ κίνηση, ποὺ ἀναπτύχθηκε τὶς πρώτες δεκαετίες τοῦ 20^{ου} αἰῶνα στὴ Ρωσία. Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ βιβλιογραφικὸ παράρτημα τοῦ Matthew Baker «Bibliography of Literature on the life and work of Father Georges V. Florovsky», τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ ἐπεξεργασμένη καὶ ἐμπλουτισμένη μορφή τῆς πλήρους δευτερογενοῦς βιβλιογραφίας γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Φλωρόφσκυ ποὺ εἶχε πρωτοδημοσιευτεῖ στὸ σχετικὸ ἀφιέρωμα τοῦ περιοδικοῦ *Θεολογία* (τ. 81, τεῦχος 4/2010).

Teologia (ἔτος XVII, τεῦχος 2 [55], Ἀπρίλιος-Ἰούνιος 2013)

Τὸ *Teologia* ἀποτελεῖ τριμηνιαῖο θεολογικὸ περιοδικὸ καὶ ἐκδίδεται ἀπὸ τὴ Σχολὴ Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Aurel Vlaicu στὸ Arad τῆς Ρουμανίας. Στὸ τεῦχος περιλαμβάνονται μελέτες σὲ διάφορες εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες, ὅπως μεταξὺ ἄλλων τῶν Andreas Heiser («Basilius von Caesarea-Krankenpflege zwischen den Fronten?»), Ioan Tulcan («Die Heiligkeit und Heiligung in der orthodoxen Theologie»), Andrian Lemeni («Le principe de l'indétermination dans la physique quantique et ses implications épistémologiques»), Gerals Tilkin («Quelles confessionnalités pour les cimetières en Roumanie»), Cristinel Ioja («Baptism and its ecclesial-existential implications in the post-modern world»), Εὐῆς Βουλγαράκη-Πισσίνα («Mission and Evangelism in Modern Greece. A Selective Guide through Major Missionary Initiatives in the 20th and 21st Century») κ.ἄ. Τὸ τεῦχος ὁλοκληρώνεται μὲ τὴ βιβλιοπαρουσίαση πλήθους σημαντικῶν ἐκδόσεων.

Irénikon, Revue des Moines de Chévetogne (τόμος LXXXV, τεῦχος 2-3/2012)

Στὸ πρῶτο ἄρθρο τοῦ φημισμένου αὐτοῦ γαλλόφωνου περιοδικοῦ μὲ τίτλο «Renouveau dans L'Église Orthodoxe Tawahedo d'Ethiopie» ὁ Alemnew Azene

παρουσιάζει την ανανέωση (συμμετοχή λαϊκών στην φαλμωδία, χρήση νέων γλωσσών κ.λπ.) που έχει επέλθει στην ιστορική αυτή προ-Χαλκηδόνια Ἐκκλησία (*Tawahedo*) τῆς Αἰθιοπίας, ὡς ἀποτέλεσμα τῶν ραγδαίων πολιτικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτισμικῶν μεταβολῶν που ἔχουν ἐπισυμβεῖ τὰ τελευταῖα χρόνια στὴ γεωγραφικὴ αὐτὴ περιοχὴ.

Στὸ δευτέρου μελέτημα τοῦ τεύχους μὲ τίτλο «Le mystère de l'Église et de l'Eucharistie à la lumière du mystère de la Sainte Trinité'. Le document de Munich (1982)», ὁ Dimitar Arnaudov προσφέρει μιὰ περιεκτικὴ ἀνάλυση σὲ ἕνα ἀπὸ τὰ βασικότερα κείμενα τοῦ Ἐπίσημου Διμεροῦς Διαλόγου μεταξὺ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν, αὐτὸ τοῦ Μονάχου (1982), τὸ ὁποῖο ἀφοροῦσε στὴν κατανόηση τῆς ἐκκλησιολογίας (μυστήριό τῆς Ἐκκλησίας καὶ Εὐχαριστία) ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Τριαδικῆς θεολογίας.

Στὸ τελευταῖο μελέτημα τοῦ τεύχους, μὲ τίτλο «Cinquante ans Vatican II», τὸ ὁποῖο ἀποτελεῖ τὸ δευτέρου μέρος τῆς σχετικῆς μελέτης, ὁ Nicolas Egender προσφέρει ἕνα πανόραμα, ἔπειτα ἀπὸ 50 χρόνια, τῆς πρόσληψης καὶ τῆς ἐρμηνευτικῆς που ἔτυχαν οἱ ἐπὶ μέρους, πολὺ σημαντικὲς, δογματικὲς ἀποφάσεις καὶ τὰ διατάγματα τῆς Β' Βατικανῆς Συνόδου. Τὸ τεῦχος περιέχει ἐκτενῆ χρονικά, ὅπου δημοσιεύονται εἰδήσεις καὶ γεγονότα ἀπὸ ὅλες τὶς χριστιανικὲς Ἐκκλησίες, ὅπως ἐπίσης καὶ μιὰ σειρά ἀπὸ πολὺ σημαντικὲς βιβλιοπαρουσιάσεις.

Σύνθεσις (τεύχος 3, 2013)

Τὸ περιοδικὸ Σύνθεσις εἶναι τὸ ἠλεκτρονικὸ περιοδικό, μὲ ἐλεύθερη πρόσβαση, τοῦ Τμήματος Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Τὸ τρέχον τρίτο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ περιλαμβάνει κείμενα ποικίλης ὕλης. Στὸ πρῶτο ἄρθρο μὲ τίτλο «Πτυχὲς ἀπὸ τὴν ἱστορία τῆς Μητροπόλεως Δύστρας: Βιογραφικὸς Ἀρχιερατικὸς Κατάλογος τοῦ ΙΖ' Αἰῶνα ἐπὶ τῇ βάσει Πατριαρχικῶν Ἐγγράφων» ὁ Διονύσιος Βαλαῆς μέσα ἀπὸ ἱστορικὴ καὶ ἐκκλησιαστικὴ ἐπισκόπηση τῆς Μητροπόλεως Δύστρας, κατὰ τὸν 17° αἰῶνα, προσφέρει χρήσιμες βιογραφικὲς πληροφορίες γιὰ τοὺς Ἀρχιερεῖς τῆς Μητροπόλεως κατὰ τὴν ἴδια περίοδο.

Στὴ συνέχεια οἱ Πέτρος Βασιλειάδης καὶ Στυλιανὸς Τσομπανίδης μὲ τὸ κείμενό τους «Παγκόσμια Οἰκονομία-Κλιματικὴ Ἀλλαγὴ-Διαθροσκειακὸς Διάλογος: Ἡ χριστιανικὴ μαρτυρία στὴν ἐποχὴ τῆς παγκοσμιοποίησης», ἀφοῦ περιγράψουν τὶς νέες κοινωνικο-οικονομικὲς συνθῆκες που διαμορφώνονται στὸ πλαίσιο τῆς παγκοσμιοποίησης περιγράφουν τὴν ἐναλλακτικὴ πρόταση γιὰ τὴν παγκόσμια οἰκονομία, ὅπως ἀναπτύσσεται στὸ κείμενο τοῦ ΠΣΕ «Ἐναλλακτικὴ παγκοσμιοποίηση στὴν ὑπηρεσία τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς γῆς» (*Alternative Globalization Addressing People and Earth = AGAPE*). Ὁ Παναγιώτης Θωμᾶς στὸ μελέτημά του «*Reworking the Christological Pattern: Inhabitation and Domesticity in Oscar Wilde's The Happy Prince*», ἐπιχειρεῖ νὰ ἀναδείξει ἐπιμέρους θεολογικὲς ἀρχές, προσεγγίζοντας ἀπὸ τὴν ἄποψη τῆς θεολογίας, ἕνα πολὺ ἐνδιαφέρον λογο-

τεχνικό κείμενο του Oscar Wilde, ἀναδεικνύοντας ἔτσι τὴ σημασία τοῦ διαλόγου μεταξὺ θεολογίας καὶ λογοτεχνίας.

Ὁ Φώτιος Ἰωαννίδης στὸ ἄρθρο του «Love and Sexuality in the Western Church Tradition» ἀναζητεῖ στὸ ἔργο δυτικῶν θεολόγων καὶ Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας (λ.χ. Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων, Αὐγουστίνος Ἰππῶνος κ.ἄ.) τὸ θεωρητικό πλαίσιο θεώρησης τῆς ἀγάπης καὶ τῆς σεξουαλικότητας. Στὸ κείμενο ποῦ ἀκολουθεῖ, μὲ τίτλο «Περὶ τῆς γνησιότητας τῆς περικοπῆς τῆς μοιχαλίδας (Ἰω. 7,53-8,11): Προβληματισμοὶ κριτικῆς κειμένου μὲ ἀφορμὴ μιὰ κριτικὴ θεώρηση τῆς περικοπῆς στὴ λατινόφωνη Δύση κατὰ τὸν 12ο αἰῶνα» ἢ Ἄννα Κόλτσιου – Νικήτα ἐξετάζει τὴ γνησιότητα τῆς σχετικῆς περικοπῆς στὸ πλαίσιο τοῦ ἰωάννειου εὐαγγελίου.

Ὁ Μιλτιάδης Κωνσταντίνου στὸ ἄρθρο του «Ὁ Ἑλληνόφωνος Ἰουδαϊσμὸς τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ ἡ συμβολὴ του στὴ διάδοση τῆς χριστιανικῆς πίστεως», ἐξετάζει τὴ σημασία, τὸν χαρακτήρα καὶ τὴ συμβολὴ τοῦ ἑλληνόφωνου ἰουδαϊσμοῦ στὴ διάδοση τοῦ χριστιανικοῦ μηνύματος κατὰ τὴν περίοδο τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Ἡ Νίκη Παπαγεωργίου στὸ μελέτημά της «“Belonging without believing”. Dimensions of the Religious phenomenon in Modern Greece», ἐξετάζοντας τὸ θρησκευτικὸ φαινόμενο στὴν Ἑλλάδα στὸ πλαίσιο τῆς ἐκκοσμίκευσης τῆς μετανεωτερικῆς ἐποχῆς, ὑποστηρίζει ὅτι στὴ συγκεκριμένη περίπτωση βρῖσκει ἐφαρμογὴ ἢ ἀντιστροφή τοῦ κλασικοῦ μοντέλου τῆς Grace Davis «πιστεύω χωρὶς νὰ ἀνήκω» στὴ μορφή «ἀνήκω χωρὶς νὰ πιστεύω».

Στὸ ἄρθρο ποῦ ἀκολουθεῖ «Οἱ χάριτες τοῦ θησαυροῦ. Ἕνας διάλογος τῆς ὀρθόδοξης εἰκόνας μὲ τὴ σύγχρονη τέχνη», ἢ Ἄννα-Μαρία Παπαδάκη, ἐπιχειρώντας μιὰ παράλληλη ἀνάγνωση τῆς τέχνης τοῦ μοντερνισμοῦ καὶ τῆς ὀρθόδοξης ζωγραφικῆς, ἀναζητᾷ πολυποίκιλες τεχνοτροπικὲς ὁμοιότητες καὶ ἐσωτερικὲς συγγενεῖες. Ὁ Νικόλαος Παύλου στὸ ἄρθρο του «Ἡ “κρατικὴ” ἐδραίωση τοῦ Μονοθεϊσμοῦ στὸν Βιβλικὸ Ἰσραὴλ κατὰ τὸν 7^ο αἰῶνα π.Χ.», ἐξετάζει τὰ βιβλικὰ κείμενα ποῦ περιγράφουν τὴν Ἀσσυριακὴ εἰσβολὴ στὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τὴν μεταρρύθμιση τοῦ Ἰωσία, γεγονότα ποῦ συνέβαλαν ἀποφασιστικὰ στὴν ἐδραίωση τοῦ Μονοθεϊσμοῦ στὸν Βιβλικὸ Ἰσραὴλ.

Ὁ Ἰωάννης Πέτρου μὲ τὸ κείμενό του «Ἐπιστροφή τῆς Ἠθικῆς;» προσπαθεῖ νὰ ἀπαντήσῃ στὸ ἐρώτημα αὐτὸ μέσα ἀπὸ τὴν περιγραφή ἐπιμέρους προβλημάτων ποῦ σχετίζονται μὲ τὸν τρόπο κατανόησης τῆς ἠθικῆς, τὴν ἀνάδειξη τοῦ ρόλου τοῦ πολιτισμικοῦ-περιβάλλοντος στὴ διαμόρφωση τῆς ἠθικῆς, ὅπως ἐπίσης καὶ τὴ θέση τῆς ἠθικῆς στὸ πλαίσιο τοῦ χριστιανικοῦ θεολογικοῦ προβληματισμοῦ καὶ τῶν πανεπιστημιακῶν προγραμμάτων, γιὰ νὰ ἀναρωτηθεῖ ἐὰν τελικὰ πρόκειται γιὰ ἐπιστροφή τῆς ἠθικῆς ἢ γιὰ κάποιο ἐπικοινωνιακὸ παιχνίδι. Στὸ κείμενο, μὲ τίτλο «Σχολικὸς Ἐκφοβισμὸς: μιὰ σύγχρονη αὐτοκριτικὴ γιὰ τὴν ἀπουσία ἀναζήτησης ἑνὸς βαθύτερου νοήματος ζωῆς», ὁ Ἀθανάσιος Στογιαννίδης ἐπιχειρεῖ μιὰ σφαιρικὴ θεώρηση τοῦ λεπτοῦ αὐτοῦ ζητήματος, ἀναφερόμενος μεταξὺ ἄλλων, στὰ αἷτια καὶ στοὺς παράγοντες ποῦ προκαλοῦν τὸ φαινόμενο αὐτὸ, καθὼς ἐπίσης καὶ σὲ τρόπους παρέμβασης γιὰ τὴν ἀντιμετώπισή του.

Στὸ τελευταῖο ἄρθρο τοῦ τρέχοντος τεύχους μὲ τίτλο «Ἡ εὐθύνη τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογίας ἐνώπιον τῆς μεταμοντέρνας προβληματικῆς στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση», ὁ Στυλιανὸς Τσομπανίδης, ἀφοῦ προβεῖ σὲ μίᾳ σύντομῃ ἐκτίμησιν τῆς πορείας τῆς Οἰκουμενικῆς Κίνησης τὰ τελευταῖα τριάντα χρόνια, ἀναφέρεται σὲ ἐπιμέρους προβληματισμοὺς γιὰ τὸν ρόλο ποὺ ὀφείλει νὰ διαδραματίσει ἡ (ὀρθόδοξη) θεολογία καὶ Ἐκκλησία στὴν πορεία καὶ τὴν κατεύθυνση τῆς Οἰκουμενικῆς Κίνησης στὰ χρόνια ποὺ ἔρχονται. Τὸ τεῦχος ὁλοκληρώνεται μὲ συνοπτικὴ ἀναφορὰ σὲ συνέδρια ποὺ διοργάνωσε τὸ Τμῆμα Θεολογίας σὲ συνεργασία μὲ ἄλλους φορεῖς κατὰ τὴν περίοδο μεταξὺ Δεκεμβρίου 2012-Ἰουνίου 2013, ὅπως ἐπίσης καὶ μὲ ἐνδιαφέρον ἐνημερωτικὸ δελτίο γιὰ τὰ νέα βιβλία τῶν μελῶν ΔΕΠ τῆς Σχολῆς.

Νικόλαος Ἀσπρούλης